

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Vasárnap, július 10.

19. SZ.

Harmadik évfolyam 1859.

Solymászat és gazellavadászat Egyiptomban.

(Spony úrtól, Halim pasha főlovászádtól.)

A sólymászat gyakorlata egyiptomi eredetűnek látszik; keletkeztek idejét nehéz meghatározni, de minden arra mutat, hogy a legrégebb időkben kell azt keresnünk s hogy Európa különböző udvaraiban csak a keresztes hadjáratok után honosult meg. Ma már a vadászat e nemét nem igen gyakorolják Egyiptomban; azonban a sivatag melletti falukban még is vannak néhányan, kik egy-két pár sólymot s egy csapat agarat tartanak. Az egyedüli, ki most e nemes vadászatot nagy mérvben űzi, ő mag. Halim pasha, a dicső emlékü Mehemed-Ali fia, ki nagyszámú személyzetet, számos lovat és sólymot tart egyedül gazella-vadászatra.

En ő magassága mellett, naponkint tanuja levén e gyakorlatoknak, le akarom írni e vadászat érdekes részleteit s az első fejezetben a sólymok neveléséről s tanításáról fogok írni, mignem a vadászatra alkalmasakká lesznek.

I.

Mi két sólyomfajt használunk. Az izlandi sólyom, melly körülbelül a karvaly nagyságával bir, kizárólagosan a gazella-vadászathoz jön alkal-

mazásba. Csupán a nőtény használható; könnyen reá lehet ismerni természetéről, melly sokkal erősebb mint a himé. A másik faj a vándorsólyom (*falco peregrinus*), ez valamivel kisebb, de szebb tollazattal bír s a vad lúd- és kacsavadászatnál használják.

A kócsagot csaknem minden sólymunk vadássza; de szerencsétlenségre csaknem mindig elvesznek a sebek következtében, mellyeket e madártól kapnak; nem látom át, miért áldoznók fel illy közepszerű vadért jó solymainkat, mellyeket olly nehéz kitanítani, mikor a lúd- és kacsavadászat csak ugyanannyi élvezetet nyújt és semmi veszéllyel sincs összekötve a vadászó madárra nézve. Igaz, hogy Európában a föld egyenetlensége miatt sólyommal alig lehet kócsagnál egyébire vadászni, mivel épen a vadászat e neménél tiszta térségek szükségesek.

Hogy rendszeres legyek, visszatérek kiindulási pontomhoz s elmondom, mikép szereztetnek sólymaink, mellyek nálunk alkalmazásban vannak. Mindkét faj évenkénti vándorlását november közepe táján kezdi, a libyai hegyláncz felől, a sivatag szélén, hol gyakran megszállnak, majd vadászni, majd nyugodni. Ezen időszakban indulnak ki arab sólymáraink felkeresésökre, egyszerű eszközeikkel, mellyeket megkísérlek leírni. Ezen eszközök teljesen elütnek az Európában használtaktól; szerkezetök mintegy másfél lábnyi hosszúságú két zsinemből áll, mellyek egy-két hüvelyknyi távolságban egyközűleg vannak elhelyezve, a zsinegek közé három vonalnyi vastagságú fapálcácskák vannak alkalmazva, mellyek az egész készületet lasonlóvá teszik egy kötélhágcsóhoz; a zsinegeken egy-két hüvelyknyi hosszúságú hurkok vannak megerősítve; sólymárjaink e hurkokat az ökrök farkszőréből készítik, melly azon előnnyel bír a lószőr felett, hogy csak nagyon nehezen szakad. Huszonöt-harmincz illy egymásba bonyolított hurokkal egy sást is meg lehet fogni. A sólymár, e készlettel ellátva, bejárja a sivatag széleit s különösen kifürkészi az elszigetelt datolya-pálmacsoportokat, mellyeken a sólymok leginkább szeretnek megtelepedni, vagy hogy ott nyugodjanak, vagy hogy az éjet ott töltsék. Midön a sólymár a fák aljába ér, első feladata megvizsgálni a ganajt, mellyből megtudhatja, hogy milly madár időzött vagy aludt ott. Az ügyes sólymár csak ritkán téved itéletében; ha felismerte, hogy valamely ragadozó madár szállt oda, felmászik a fára, eszközét szilárdul megerősíti vízszintesen egy ágon, úgy hogy a hurkok felfelé álljanak. A madár rendesen visszatér azon ágra, melly

alatt ganaja megismertetett. A sólymár megerősíti készletét minden fán, hol látja, hogy madár tartózkodott. Reggel megnézi a hurkokat s meg van elégedve, ha egy vadászatra alkalmas sólymot talált; gyakran megtörténik, hogy sólyom helyett sast vagy más ragadozó madarat lel.

Még ezenkívül két módja van a sólyomfogásnak. A másodiknál ismét az előbbenihez hasonló készüléket használnak s azt egy galamb hátára vetik mint valamely lószerszámot, olyformán, hogy első része fején van átvetve, míg többi része hátát takarja; a galamb egy harmincznegyven ölnyi hosszú, tartós és könnyű zsinigre van kötve, másik végét a sólymár tartja, ki a mennyire lehet úgy helyezkedik el, hogy lásson és ne láttassék.

Ha észreveszi, hogy sólyom közeledik s megrohanja a galambot, néhány percznyi időt enged neki s miután azt hiszi, hogy a hurkok már megfogták, oda fut, összegombolyítja a zsinéget, megfogja és elvakítja a madarat, azaz egy czérnaszálat húz át alsó szempilláin egy tösegélyével, aztán a czérna két végét megerősíti a sólyom fején, olly magasságra húzva fel a szempillákat, hogy a megfogott állat ne láthasson; az előre elkészített békók néhány pillanat alatt meg vannak erősítve lábán.

A sólyomfogás harmadik módja így történik: midőn rosz és vadászatra alkalmatlan sólymot fognak, ezt elvakítják s tollesomagot erősítnek lábára, fél—egy egész lábnyi hosszúságú erős zsineggel; e tollesomagra ugyanollyan készüléket tesznek, mint a galamb hátára, mindig figyelve, hogy a hurkok jól legyenek elhelyezve. Mikor minden el van készítve, az elvakított madarat elbocsátják; ez eleinte függőlegesen emelkedik fel, de csaknem azonnal valamely irányban a földre leszállni iparkodik. Ha véletlenül egy másik sólyom röpül arra s észreveszi az álmartaléket, mellyet amaz körmei közt tart, természetesen reá rohan, a zsákmányt elvenni törekszik s épen úgy megfogja magát, mint a galambnál felebb leirtam. Minthogy az elvakított sólymot a sólymár nem téveszté szem elől, azonnal odasiet s hatalmába keríti az új foglyot, melly nem elég erős a csalétekül kitett madarat elragadni. Néha azonban megtörténik, hogy sas viszi el a sólymot s egyúttal a tollköteget is.

Mikor a sólyom meg van fogva, három-négy napra elvakítják szemét s egy állásra ültetik, azonban naponkint három vagy négy óráig sétálni kell vinni öklön s minden módon iparkodni, hogy megszeliidüljön; ilyenkor rendszeren csontjaitól megfosztott galambhúst ad neki a sólymár.

Ezen idő elteltével ismét visszaadják neki szemevilágát s felteszik reá a sisakot, mellyet eleinte nem igen látszék kedvelni, mert mindenkép iparkodik tőle megszabadulni; de végre igen rövid idő múlva hozzá szokik. Nehány nap múlva, midőn kissé megszeliđült, eleven galambokat adnak neki. — Az első leczke ekkép történik :

Kezdjük a vándorsólyommal.

A solymár öklén tartja a sólymot s ugyancsak öklén eleven galambot ad neki enni. Mig a sólyom eszik, a solymár egész erejéből fúj egy ökörszarvból készült kürtöt, hogy később, midőn a sólyom szabadon van, e kürt hangjára visszatérjen, azt híven hogy lakomája készen van, mert midőn ki van tanítva sokszor szabadon bocsátják, ha mindjárt nem vadászik is. E leczke három-négy napig ismételtetik; azután hosszú zsineget kötnek a sólyom békóira s a zsineg másik vége a galamb szárnyain van megerősítve. A solymár tíz lépésnyi távolságban felállítja solymát s a galambot maga és e sólyom közé helyezi, mellyet a kürt hangjával csalogat. Az éhség által ingerelt sólyom azonnal a galambra rohan s azt megragadja körmeivel s ekkor a solymár, a zsineg segítségével és folyvást kürtölve magához húzza a sólymot és galambot, mellyet öklén etet meg, mint az első leczkén. A távolságot ekkép naponkint pár ölnyivel nagyobbítják. Később a solymot egy solymársegéd tartja ki bizonyos távolságban áll, a solymár maga kerületet tesz a zsineggel megkötött galambbal s tanítványát magához hívja a kürttel. A segéd elereszti a solymot s az ismét a solymár öklén eszi meg a galambot, mint az előbbi leczkében.

Mikor már a távolságot ötven hatvan ölnyire nevelték s a sólyom nem mutatta jelét, hogy el akarna szökni, akkor többé nem használják a zsineget s a solymár hozzá szoktatja, hogy maga jöjjön zsákmányaért a kürt hangjára; néhány nappal ezután vadkacsákra bocsátatik, mellyekből mindig nagy készletünk van s mellyeket az arabok hálóval fogdosnak. Mihelyt észreveszik, hogy a tanítvány eléggé ki van idomítva, szabadon hagyják vadászni. A vándorsólyom idomítására nem kell több husz-huszonöt napnál; mikor nagy szelek járnak, gyakran megtörténik, hogy jó sólymok elvesznek, makaesül üldözve a vadat. Gyakran megkísérlettük e fajt is a gazellák ellen idomítani, de e vadászatra nagyon is heveseknek találtuk; rendesen haszonvehetlenné ütök egyik szárnyukat vagy lábukat a gazella szarván.

Szóljunk most az izlandi sólyom idomításáról, mely sokkal nehezebb és sokkal hosszabb időt kíván. Az első napokbani idomítása semmi-
ben se különbözik a vándorsólyométól.

Később egy e czélra kitömött gazella fején adják neki lakomáját. A szemüregék szabadon vannak s a galambhus ezekben erősítettik meg. Midőn a sólyom már az idomittatás e fokára jutott, egy solymársegéd tíz-husz lépésnyi távolban tartja, a solymár a gazella feje mellett marad (melly oldalt fekszik), egy galambot tart kezében s a kürttel hívja a sólymot; a madár azonnal a galambra akar rohanni, de a solymár visszarántja azt s a kürt hangjával felhívja a madarat, hogy azon hust egye meg, mely előre megerősített az állat szemüregében. Ha e leczke néhány napig egymásután ismételve lön, a galamb feleslegessé válik: két solymársegéd egy kötelet tart kezében, mely a gazella testén keresztül van húzva; a kötel mindkét oldalának négy-öt ölnyi hosszúnak kell lenni, hogy az emberek kellő távolságban legyenek s ne ijesszék el a madarat. A solymár öklén tartja tanítványát, mellynek békóira zsinog van kötve. A két segéd akkor a kötel segélyével tánczoltatja a gazellát, az állat futását utánozva; a solymár leveszi a sisakot tanítványa fejről és megmutatja neki a mi előtte történik. Miután a segédek néhány perczig tánczoltatták a gazellát, elkezdenek szaladni s a solymár elbocsátja madarát; a sólyom utánok rohan s a gazella nyakába vagy pofájába vágja körmeit; a segédek még nyolczvan-kilenczven lépésnyire szaladnak, magukkal vivén a gazellát és sólymot. Midőn e távolságot elérték, lassan lebocsátják a gazellát a földre s a sólyom a szemüregekben találja lakomáját, mint az első leczkében. A távolság fokonkiint ötven-száz ölig nagyobbítatik, végre a zsinog is elmarad s a madár idomítását azzal végzik, hogy apró eleven gazellákra bocsátják, mellyeket e czélra tartanak. Ha az állatot életben akarják tartani, mihelyt meg van fogva, azonnal egy galambot adnak a sólyomnak, mellyet ennek magán a gazellán kell megennie; ellenkező esetben, ha sok fiatal gazella áll rendelkezésre, a sólyom az állaton gyakorolja vadászjogát.

Szükségtelen mondani, hogy kis gazelláknál az agarak segítsége felesleges, mert a sólyomnak elég ereje van martalékát azonnal a földre teríteni.

Néhány nap múlva a sivatagra viszik a sólymot s a kis gazellákra bocsátják, mellyeknek itt február, márczius, april és május hónapokban

bőviben vagyunk. A szabadban a kis gazellát mindig fel kell áldozni. A sólyom akkép lassankint megszokja a nagy állatokat is megtámadni.

Az izlandi sólyom alig vadászik tovább két évnél, néha háromig, de idomítását minden évben újra kell kezdeni; a vándorsólymot minden évben újítani szokták.

Végül a sólyom teljes idomítását összevonom e négy szóba: éhez-tetés, értelmesség, ügyesség és türelem.

(Vége követk.)

Szibériai vadászatok.

E sorok írója, egy fiatal angol gentleman, saját szerű módon jutott a szibériai vadászatokhoz s úti- és vadászélményeinek leírásához, mellyből mi a következő kivonatot közöljük.

Sir Edward szenvedélyes rókavadász volt, egy árokugratásnál azonban lovával felbukván, arczát úgy összetörte, hogy szemei becsületes boxirozás következtében sem dagadtak volna kékebbre, két előfoga kihullott s zúzott orra dr. Adams remek műtétele után is forradásos maradt és kissé balra nézett. Sir Edward e balsett maga részéről nem sokat gondolt volna, de annál többet gondolt vele Miss Arabella, ki vőlegénye szeretetreméltóságát épen nem vélte növelve lenni a hézagos fogsor és lapos orr bájai által — s izlésének illetően fordulatát leendő férjével fájdalom! érezteté is, legalább minden este elmondá neki, hogy meg nem foghatja, miként lehetnek a férfiak saját édes maguknak hóhérjai egy nyomorú róka kedvéért!

Miss Arabella Franciaországban növekedett francia születésű mamája mellett s ez fejti meg, miként nyilatkozhatott illy — angol nőhöz épen nem méltó módon; Sir Edward ellenben telivér angol létére nagyon zokon vette e kimélytelenséget s midőn egy izben Arabellácska szokott espős megjegyzéseihez még azt is hozzátette, hogy ha még is egy kék róka, hölgymenyét vagy egy szép selyemvet kedvéért történnék az illy salto mortale, mellynek bőréből aztán legalább ékes karmantyúval lehetne az arát meglepni: — e megjegyzést Edward komolyan vette, azt gondolá magában, hogy imádottunk kedvéért kék rókára, nyestre és selyemvetre is kell vadásznunk, három nap múlva úton volt s élményeiről egy barátjához intézett leveleiből értesülünk.

I.

Sz.-Pétervár, Hotel des Princes. Jul. 20.

Magában nem csekélység ide szerenesesen megérkezni. Mihelyt Kronstadtot megpillantók, rendőrségi vallatás alá kerültem. Ki vagyok, mit keresek Oroszor-

szágban? S midőn azt feleltem, hogy kedvtelésből utazom s mulatni jövök, majd megtagadták tőlem a partra léphetést, annyira meg vannak győződve a czár alattvalói, hogy köztük nem kell mulatni.

A parti vámhivatalhoz közeledvén, egy orosz utas, kivel már a hajón beszélgettem s ki magát nagy vadásznak vallá, csatlakozott hozzám. Kérdezém tőle, valjon alakíthatok-e majd falkát a főváros közelében?

„Ó kétségkívül, felelé ő, még pedig valóságos angol rókakopókból. Egyenesen Yorkshireből szoktuk ezeket hozatni.“ — Beszélt azután még sokat az itteni félvér vadászlovakról, a gyönyörű vadászatokról, melyekben részt veendünk s midőn már már a vámhivatalhoz érnénk, hirtelen kérdé, sok tiltott árucikk van-e málháim közt? Válaszomra, hogy nem szoktam csempészkedni, azt jegyzé meg, hogy ők bizony épen nem illy lelkiismeretesek, a tiltott holmit már csak azért is szeretik mert tiltva van, most is sok mindenféle illy dugáru van nála, a többi közt egy szekrény terempisztolyokra való gyutacs s igen lekötelezném őt, ha ezen ártatlan dolognak behozatalát elvállalnám. Mindezt nagy nyelvkönnyűséggel adta elé s mielőtt vonakodhattam volna, olly biztosítással nyomta kezeimbe a szekrényt, hogy ha baj lesz miatta, az egésztest magára vállalja s az illy apró szolgálatokat utitársak egymástól meg nem tagadhatják.

A gyutacssekreény volt az első tárgy, melly a vámtiszt figyelmét magára vonta. Tartalmát perczig sem titkoltam. „Mylord tehát vadász?“ kérdék s egyéb málháim bontásához fogtak. „Ezek szép fegyverek!“ mondá egyikük.

„Manton remekművei;“ felelé.

„S mi célja van önnek e tág öblű puskával?“

„Ezzel galambokat lövök.“

„Ga — ga — lambokat? Orosz földön?“

„Remélem, hogy csak tenyésznek itt is?“

„Galambot löni, a Szent Lélek jelvényét! Ez nálunk szentségtörés!“

Vámtisztem arca fenyegetőleg setétült el, de én nem ijedtem meg.

„Idegen vagyok, mondám, lehet egyéb czikk is van nálam, miről nem tudom hogy tiltott; talán ezt sem vihetem be, mert nem a czár arczképét viseli?“ S ezzel egy sovereignt csusztattam a vámtiszt kezébe, kinek arca egyszerre felderült.

„Mylord málhája egészen rendben van“ szolt alárendeltjeihez — „nemde e szekrényben Mothesféle lapdacsok vannak? külföldi gyógyszer nem tartozik vám alá.“

A vámhivatalból kijövet új ismerőm várt reám. — „Na s kérdé, mikor vadászunk?“

„Minél előbb, annál szivesebben.“

„Legyen tehát szerencsém holnap reggelire;“ mondá s visszavette málháim között levő szekrényét.

„S ön lakása?“

„Ah, majd feledém — a Newski soron, minden gyermek megmutatja önnek Nisiwitch Iván bojár palotáját.“

Másnap reggel végig jártam a legalább négy werst hosszú Newski sort, de senki sem hallotta soha a Nisiwitch Iván nevét.

Boszankodva tértem szállásomra s francia házi gazdámnak panaszlám el bajomat. „Ah, mondá ez, milly boldognak érezheti magát a kópé; kijátszotta a törvényt s rászedett egy idegent. De legalább nem biztatta önt vadászatokkal Pétervár környékén?”

„Sőt nagyon is“ — felelém.

„Gaz csalóval volt önnek dolga. A környéken legfőlebb néhány közönséges rókát találna ön, de ezekre sem foly vadászat e nyári hőségben, midőn a világosság húsz órai. A becsesebb vadbőröket északibb vidékről hozzák — s ha kívánja ön, hozok egy illy bőrkereskedőt, ki bővebb adatokkal szolgálhat.“

Egy óra múlva vendéglősöm a bőrkereskedőt Bincof Izsák hosszú szakállú zsidó személyében mutatta be, kitől arról értesültem, hogy a bőroket ő sem első kézből, hanem a Nijni-Nowogorodi vásáron veszi, melly évenként aug. 1-én kezdődik. Mondá hogy épen oda készül, ha tetszik vele utazhatom s találkozásom leend ott akármennyi szenvedélyes vadással.

II.

Nijni-Nowogorod, aug 6.

Nem kell mondanom, hogy Nijni-Nowogorod szép város, hogy utcái szélesek és egyenesek, mint Oroszországban rendesen lenni szoktak s hogy bazarjában a boltok száma ötszáz: mindez minden geographiában meg van már írva. De a mi meglepett, az a mindenféle öltözék változatossága. Megérkezettünk a vásár már több napja tartott s a város vidékét örmények, chinaiak és tatárok sátrainak ezrei lepték el, mellyek közt perzsa, török, moscovita, moldován sat. nép pizgett — csupán nyugot-európai öltözék volt minél gyéribben látható. Mind a mellett — gondolám — hol kereskedelem, ott angol is van s nem csalódtam, mert tudakozódásaim folytán a külvárosok egyikében itt megtelepült hazámfiára akadtam. Csinos külsejű házban lakik, mellybe léptemkor orrom azon örvendetes felfedezést tette, hogy földim bőrkereskedő. Raktáraiban roppant nagyságú szarvas, dám és iramszarvasok bőrei valának láthatók. Hosszú asztalok körül asszonyok ültek, hermelin, nyest és evetbőrökkel foglalkozva s munkájuk nem volt könnyű, mert e sokféle bőr még mind nyers állapotban szőrével befelé fordítva volt, a mint épen északról érkezett. Földim James Bows vörnyeges arezú tagba szakadt emberke.

„Angol!“ kiáltá nevemet hallván s örömeben majd francia módra ölelt össze vissza. „Lányom, angolos ebédet! angol vendégünk van!“ mert azt kívánta, hogy nála legyen szállva. Megtudván utazásom célját: „Üzleti fogalmunk roppant nagy, mondá. Múlt évben magából a Kirenski kerületből 600 czoboly-nyestbőrt, 6000 hermelint, 5000 menyétet és 150 medvebőrt kaptunk; továbbá 40,000 evetbőrt, de vannak évek, midőn e szám 80,000-ig emelkedik. Sőt a kirenski vadászok tungúz szomszédjaiktól is tömérdeket vásárolnak össze. A Yakutski roppant területől, a Léna folyam felső vidékéről és az Utsisolski kerületből hozott bőrök száma száz-ezerekre megy s a forgalmi tőke — —“

„Látom, hogy én itt pompás sportra teendek szert, kivált ha ön sziveskednék engem valamely vadással megismerkedtetni — —“

„Ez baj, — mondá James Bows, — mert mi nem vagyunk a vadászokkal egyenes összeköttetésben. A bőroket hozzánk Sherdinsk és Utsisolsk kerületbeli kereskedők hozzák, kik azokat a vadászfalvakban szedik össze — — de im, most jut eszembe, emberünkre akadunk már. Egy szirián eltörte puskáját és se Utsisolskban se Vologdában nem kapván helyébe jót, ide jött venni egyet. Ez jártas az egész vidéken s épen önnek való.“

Fokozatosan czéломhoz jutottam tehát s képzelhető elégtelenségem, midőn ki-tűnt hogy leendő kalauzom keveset francziátul is beszél. Julai Kuzmitch 1812-ben franczia hadi fogollyá lőn, felgyógyulván cseléddé szegődött, de néhány év múlva meglepte őt a honvágy s egy tengeri hajón mint matróz utazott egész a Dwina tor-kolataig, hol a folyamom felhajózva érkezett honába a sziriánok földére.

„Na s öregem, kérdém őt — lesz-e aztán kék róka?“

„Lesz selyememet akármennyi, hermelinben sem lesz fogyatkozás, a nyest azonban nálunk már ritkább; mi pedig a kék rókát illeti, ez csak minden négy-öt évben egyszer elvéte fordúl elő. Ha a zord idő az Urali hegyekből a nyulakat le-kergeti, akkor jön utánuk a számtalan róka is s ezek közt akad néha egy.“

„Mit sem tesz, mondám, azt lövünk a mi lesz.“ Erre megalkuván Julaival, hogy kalauzom lesz az egész idény alatt, miért kénye kedve szerint választhat ma-gának egy puskát a fegyverkovácsnál.“ Egyszersmind megmutattam neki puskáimat, pistolyaimat és vadászöltözékemet.

„Ezen öltözéknek kevés hasznát veendi ön, mert először a felöltő szín elriasz-taná a vadat, másodsor az első alkalommal minden bokron maradna belőle rongy. Vegyen magának inkább nyúlőrbből varrott ködmönt, iramszarvasbőr nadrágot és borzbőr csizmát; tegyen fejére asztrakán süveget s illy jelmezben idegenként sem fog feltűnni. Apáink hajdanta a fatörzsek kérgét vették irányul a rengetegben, mert a fakéreg az északi oldalon mindig mohosabb és tépettebb; mi azonban már gyé-mántos delejtűt használunk, mi biztosabb és kényelmesebb. Mi ön fegyvereit illeti, ezek nagyon is tág öblűek. Mi maradna fel egy hermelinből, ha bőrét 7—8 vonalnyi golyóval lyukasztanók át? Aztán, hogy viselnők vadászatainkon a nagy terhet, miután egy-egy kirándulásra három-négy száz golyót viszünk magunkkal, mig most puskáink csövének öble csak három vonalnyi átmérőjű levén, a golyó nem üt nagy lyukat a bőrben s egy font ön elég 300 golyóra.“

Mindamellett én ragaszkodtam fegyvereimhez s e pontra nézve nem akartam tágitani.

„Messze van-e első vadászatunk színhelye?“

„Nem épen; 6—700 legfőlebb 800 verstnyire. Erdeink nem levén felmérve, mi csak nyakunkba vesszük az utat s nem sokat méricsikéljük.“

Kissé hosszú arcot vágtam. Még 800 verst felfelé északnak, ez sokaeska. De ha már elkezdtem, folytatom — s legközelebbi soraim kelte a sziriánok földéről lesz.

III.

Kirenski kerület, szeptember 20.

Végre itt vagyok az ígért földén. De milly nevet adjak e viskó-csoportúlatnak? E helység neve egy térképen sem fordul elő, maguk lakói sem tudták nevezni. Minden a mit tudok abból áll, hogy a kirenski kerületben, a Léna partján, keleti Szibéria mélyében vagyok. Ezen országot csak a 17. század óta ismerik Európában. Midőn a kelet felé nyomuló kozákok felfedezték, lakói merő tungúzok valának, kik ezoboly, nyest s egyéb — Európában drága bőrökbe voltak öltözve; vadhússal, halakkal s iramszarvas tejével éltek. A vadállatokat hálókka fogták vagy nyilakkal lötték. Némellyek még ma is nyilaznak, a nagyobb rész azonban már igen kis öblü puskát használ.

Szekeremet Vologdában hagyván, vidékbeli apró lovakon utaztunk; átkeltünk a Dwinán és a Petchorán; aztán sivatagokon át minden látható út nélkül az Ural lábához, ennek néhány nyergén átvergődtünk s átvágván Angara völgyét, a távolban Baikal tavát pillantók meg. Estende ott állapodtunk meg, hol az éji homály utól ért s tüzet gyújtottunk, részint sütés, főzés, részint vad állatok távoltartása végett. A bennszülöttek iramszarvasbőrre hevernek le s egy másikkal takaróznak, ha elég gazdagok két ilyennek birtokában lehetni — s tűz mellett, az Isten szabad ege alatt alusznak. Julai Kuzmitch s útközben hozzá szegődött társai nekem kivételkép sátort vertek s miután felsőbb sugallatnál fogva egy felfújható kautsuk derekalljt hoztam magammal, ekkép nedvesség nem férhetett hozzám s medvebőrrel takaródván feleségesen aludtam; kezem ügyében azonban mindig pár töltött pistoly és puska feküdt, mert a tömérdek vad éjente egyre ordított tanyánk körül.

A Léna folyamhoz érve, talpszerű hajón bocsátkoztunk le a folyón, melly Kirensknél már három verst széles; tovább, miután az Olekma és Kurenga folyókat magába vette, szélessége tiz verstnyire terjed; alább még szélesebb s több ágra szakadván az északi oceánba ömlik, egy deltát képezvén, mellynek legszélsőbb ágai közt két száz verstnyi térség terül el.

Mi az Olekma torkolatánál szállottunk ki. Megjelenésem eleinte megdöbbsenté a vidék oda tódult népét; de miután az asszonyok és gyermekek közt még Nijniben vett csecsebecsüket, a férfiak közt pedig pár font löport és égettborst oszték ki, a vadnép megbarátkozott az idegennel s én rögtön minden kunyhónak szívesen látott vendége levék. Julai azonban a házi gazda jogát senkinek sem akarta átengedni. Lakása, mint a többieké is, faczölöpökből van összeállítva, mellynek hézagai mohal és agyaggal kitömvek. A házat vékony falak több szobára oszták; a legszebb terem nekem lón szánva — s mi itt valóságos fényűzés, ágyamat vászonlepedő és fehér nyúlőr takaró fűdé.

Következő nap, élelmezésünk végett, azonnal vadászathoz láttunk.

„Hát a villa hol maradt?“ kérdék a sziriánok, midőn fegyveremet vállamra függesztém. Ők t. i. mindig egyes golyóval, de csak nyugvó állapotban lévő vadra szoktak löni s ezért puskájuk végét rendszeren egy villa alakú bot ágai közé támasztják. Válaszom az volt, hogy nekem illy villára nincs szükségem s az esetleg csakhamar igen ügyes lövész hírébe hozott.

Ebeik egyetlen nálunk ismeretes fajhoz sem hasonlítanak; feketék, hegyes orruak, ragyogó szemük értelmességre mutat, mit az is bizonyít, hogy a lakók gyermekeiket is reájuk bizzák s ezek ringatására betanítják. Vadászati tekintetben azonban a mi vizsláinkkal nem mérkőzhetnek, legalább egyet sem láttam, mely a vadat jól állaná; mint vadúzők pedig nagyon közepes gyorsasággal bírnak.

Julai kutyája két császármadarat vervén fel előttem, én kettős lövéssel mind a kettőt lelőttem, nagy csodálkozására a honosoknak, kik mindig egyes golyóval lövén, nem tudják mit tehetni seréttel. A lövés megbámúlása után a sziriánok így kiáltának fel: „De ha a mi fegyverünk is illy nagyot durrannának, ezóta nem volna vadunk.“ Eszembe jutott ekkor a régi spanyol vadászok mondata, mellyel a tegez elsőbbségét vitatták a löfegyveré felett: „Mata y non espanta“, öl és nem riaszt. A sziriánok fegyverének csöve olly szűk öblű, hogy nem durran nagyobb mint egy jókora ostoresattanás.

S valóban, hatszáz golyójuk megy egy kilogrammra (1 font, 25 lat, 33 szemer), egy-egy golyó nem nyom tehát többet 22 szemernél. Fegyverük kovás puska, mellynek serpenyőjébe jóval több lőpor kell, mint magába a töltésbe. A cső benseje vonott. Golyóikat nem öntik, hanem az önt kis darabokra vagdalják s e darabkákat fogaik közt meggömbölyítik. Hogy aztán ez a lőporig lemenjen, a csövet megszirozzák s kalapács segélyével verik le a golyót. E fegyverrel elég ügyesen bännak, mert harmincz-harminczöt lépésről egy rübel negyedrésztét biztosan eltalálják; ámde ebben semmi meglepő sincs ha meggondoljuk, hogy fegyverük végét mindig valamely szilárd ponthoz támasztják.

Első vadásznapiunk végével harmincz darab vadat ejtek el serét-töltéssel, a többi vadász egyenként felényit sem lött, miután én mindig röptében vagy futtában lőttem, míg ők csupán az ágon vagy földön ülő vadra puskáztak. Én azonban egy kilogramm ónat lőttem el, mi nekik negyven napra lett volna elegendő.

Midőn pár császármadarat lőttem, intének kiméljem ezen állatot, mellynek tolla értéktelen, húsa pedig megromlik e nyári időben, mielőtt vásárra jöhetne. Télen ellenben szánakon gyorsan elszállithatók s pétérvári kereskedők negyven sőt hatvan kopeket is adnak párjáért. Most — úgy mondának — vízi madarakra kell vadászni, mellyeknek tollai fontos ága a kereskedelemnek.

„És a szőrbundás állatok?“ kérdém.

„Óh az is lesz, csak hogy nem itt a falvak közelében, hanem ide mintegy száz verstnyire, hol szintén rendes tanyáink vannak.“

Utam végpontján hittem magamat s ime még felebb kell az északi égsark felé hatolnom. Legközelebbi soraimat csak akkor írom, ha már első selyemevetemet elejtém.

(Vége következik.)

Nevezések

az 1862. évi vándorló ivadékversenyre.

(Bécs, Pest, Sz.-Fejérvár, Pardubitz.)

Futhat minden 1859-ben született ló. Tét 150 for. bánat 50 for. annyiszor a mennyiszer. Az aláírás kötelez a bécsi, pesti, székesfejérvári és pardubitz-i pályára. Távolság és teher: Bécs $\frac{3}{4}$ mfd. 95 font; Pest 1 mfd. 100 font; Sz.-Fejérvár $1\frac{1}{4}$ mfd. 105 font; Pardubitz $1\frac{3}{4}$ mfd. 108 font. Kanczára és heréltre 3 fonttal kevesebb. Egyszeri nyertesre 3 fonttal, kétszeri nyertesre 7 fonttal több. A második ló tételét veszti. 12 aláírás feltételezve; ha nincs ivadék nincs bánat. Az anyakancza nevezésére 1858. dec. 31-c, az ivadék nevezésére az 1859. pesti versenyek utolsó napja a zárhatáridő. Nevezni lehet a pesti pályatitkárságnál.

Ifj. gr. Batthyány István indítványa.

Hg Liechtenstein János, anyakancza Strutaway, fedező Chief Baron Nicholson, sötét pej kancza, jegytelen.

Ugyanaz, a. Lanercost, f. a főnebbi, söt. pej kancza, jegytelen.

Ugyanaz, a. Young Isabel, f. Lightfoot, sga mén, homlokán hóka.

Hg Esterházy Pál, a. The Mermaid, f. Drumour, meddő.

Gr. Zichy Aladár, a. Pandora, f. Smaragd, sga mén.

Hg Kinsky Ferdinand, a. Ugly Doe, f. Chief Baron Nicholson, p. m. csillaggal.

Ugyanaz, a. Oaks, f. a főnebbi, sga mén hókával, három lába kese.

Id. gr. Batthyány István, a. Quadrille, f. Frantic, sga mén hókával.

Gr. Harrach Ferencz, a. Miss Heller, f. Clair de Lune, vil. sga mén, hókával és csillaggal, két jobb lába estüdig kese.

Hg Auersperg V. Károly, a. Elastic, f. a főnebbi, söt. pej kancza, csillaggal.

Gr. Kinsky Octavián, a. Margarethe, f. Count Eugen, söt. pej kancza, hátsó ballában fejér folt.

Ugyanaz, a. Maria Monte, f. Chief Baron Nicholson, pej mén, jegytelen.

Ugyanaz, a. Flying Polka, f. Snowstorm, pej kancza, jegytelen.

Ugyanaz, a. White Stockings, f. Harneitstein v. Sheet Anchor, vil. p. m. hókával.

Gr. Henckel, a. Lady Shrewsbury, f. Harneitstein, nincs bejelentve.

Gr. Gashin, a. Camarine, f. Champagne, nincs bejelentve.

Ugyanaz, a. Fleetfoot, f. Shegoleff, nincs bejelentve.

B. Bethmann Sándor aláírt de nem nevezett.

Németországi lóversenyek.

A németországi nevezetes versenyek eredményének közlése lapjainknak nem csak hogy körébe tartozik, de — kivált mióta németországi tenyésztők egyre tevékenyebb részt vesznek a pesti versenyekben, szükséges is lovaik tényképességét ismernünk, hogy a Rákosra megjelenésük alkalmával múltjokról már tudomással

birjunk. Ez okból is közlünk időnként a jelentékenyebb futásokról kivonatos rövid jelentést.

Boroszló, június 1. 2. 3.

Megnyitó verseny, 600 rutha. — 1. Gr. Henckel Crown Prince Sheet Anchortól 4é. pr. 116 f. — 2. Orlando 4é. m. 103 f. — 3. Valide 3é. k. 97 f. — 4. The First Maniac 3é. m. 100 f. — Crown Prince erős küzdés után egy fejjel győzött.

Aláírási díj 2é. lovak számára 250 rutha. — Gr. Henckel Emilius m. Ephesustól, 106 f. — 2. Noiseful 106 f. — Futott még: Red Rose, Newspaper, Comesta. — Emilius lóhosszal nyert.

Hg Frigyes Vilmos-díj. — 1. Kir. ménes Ibicus 4é. m. Ibicustól 113 f. — 2. Gr. Henckel Abassia 3é. 92 f. — 3. Dandy m. 8é. 126 f. — Ibicus lóhosszal győzött.

Állandó ivadékverseny 700 rutha. — 1. Gr. Alwensleben Riff Pirat 3é. m. Paragonetól. — 2. Gr. Henckel Venus 3é. k. — 3. Olive Branche. — 4. Quarrel. — Riff Pirat határozottan s folyvást elől.

Elégtételi verseny 280 rutha. — 1. Gr. Henckel Chalili 3é. m. Harneitsteintől 97 f. — 2. Gr. Lehndorff 4é. m. Fiasco 126 f. — 3. Dandy 8é. 137 f. — 4. Antelope 5é. 110 f. — 5. Black Flower 8é. 124 f. — Chalili $\frac{1}{2}$ lóhosszal első.

Elegyverseny 4é. lovak közt $\frac{3}{8}$ német mfd. — 1. Gr. Henckel Crown Prince 7 fonttal többet vitt, mint a 2-ik Ibicus és a 3-ik Orlando, mely a versenyenyl mindjárt elején felhagyott.

Handicap 800 rutha. — 1. Gr. Götzen Middy Collingwoodtól, 6é. p. 110 f. — 2. Eclipse 8é. m. 92 f. — 3. Salem id. pr. 128 f. — 4. Balsamo 4é. 92 f. — Middy $\frac{1}{2}$ nyakkal előzte Eclipsét.

Verseny sléziai lovak számára 600 rutha. — 1. Venus 99 f. — 2. Rothhaut 98 f. — 3. Quarrel 95 f. — 4. Typee 99 f. — Venus egy fejjel nyert.

Lovaregyleti díj $\frac{1}{2}$ porosz mfd. — 1. Middy, küzdve utána. 2. Crown Prince. 3. Salem.

Ivadékverseny 3é. lovak számára. 800 rutha. — 1. Gr. Gaschin Collingwood II. Sheet Anchortól. — 2. Venus. — 3. Riff Pirat. — 4. Vilma. — 5. Erato. — A három első ló közt kemény küzdés, mind a hármat $\frac{1}{2}$ lóhossz választá el egymástól.

Handicap. Egyszer körül. — 1. Middy 6é. 110 f. — 2. Martell 3é. 90 f. — 3. Fiasco 4é. 107 f. — 4. Jannet Pride 6é. 120 f. — Middy könnyen nyert.

Eladó verseny. Két ló futott, az egyik kitért s így a másiké The Young Hack (három év előtt Lembergben az I. Császárdíj nyertese) lett a győzelem; ez 500 talléért volt eladó, de nem vették meg.

Handicap 600 rutha, azon lovak számára, melyek a megelőző versenyekben nem nyertek. Fiasco egy nyakkal győzött Janet Pride ellen, Orlando és Black Flower szintén futottak.

Egy különfogadásban Henckel és Renard grófok közt két 2é. kancza futott 106 fonttal; gr. Renard Comestája eleinte jól ment, Hanem egy lóhosszal győzött.

Ugrató verseny 6 gáton át. 1. Dandy, 2. Bolingbroke, 3. Skyseraper. Mind a három ló jól ugrott.

E versenyekben a legjobb ló alkalmasint gr. Götzen Middyje volt, mely 124 f. teherrel három díjat (egy délután kettőt nyert s Crown Princet megverte) Gr. Gaschin 3é. Collingwoodja is sokat ígérő lónak látszik. — A boroszlói távolságok egyébiránt olly csekélyek, hogy a legnagyobb (800 rutha) sem tesz ki $2\frac{1}{2}$ a. mfdet-

Vadász-műszótár.

Agarászat.

(Folytatás.)

Keresztül tört. Jó agár jelleme; billikomra illy agárral lehet futtatni. A keresztültörés nem egyéb mint az elhajtott mellette kifejezés értelme. G. I.

Kigördült, kigurult a nyúl akkor, mikor a felkelt nyúl, hogy az agár előtt magát láttatlanná tegye, lehasal, lehúzódik futásában: a hasonlatosság tehát onnan van, hogy mintegy gördül, gurul inkább, mint lábain fut. — De e menete a nyúlnak csak addig tart, míg a „hajrá!“ szót meg nem hallja. G. I.

Kitaszította a nyulat, kitaszította magát az agár: mindkét értelemben az agár játsza a szerepet, ha valamely rosz agár elől jár a lovasok előtt, a jó agár pedig a ló közelében s a rosz agár ugrat nyulat, azt mondjuk: „ejnye de kitaszította azt a nyulat“, azt akarván ezzel kifejezni, hogy ha az a rosz agár ott nines, a hátrább levő jó agár még is hamarabb beérte volna azon nyulat. Midőn pedig agárról mondjuk, hogy kitaszította magát, az csak annyit tesz, mint kihúzó-dott (l. kihúzódni). G. I.

Kiválni, kihúzódni. Leginkább akkor élünk ezen kitételvel, ha 4—6 agár fut egyszerre; ilyenkor 3—4 agár egymás mellett fut p. o. egy dülön — azon agár aztán, a mellyik ezen társas futásból legelőbb hagyja el czimboráit, kivált, kihúzó-dott közülök. G. I.

Kolbászt csinált az agár akkor, midőn 4—8 futván egy nyúl után, egyik a másik után egy sorjában 3—4 lépésnyire, sokszor 30—40-re is futnak, de egyik sem éri a nyulat. Ez eset jó agárnál is megtörténhetik, ha tulajdonosa addig hajtja, míg minden erejét ki nem adja, de általában rosz agaraknál történik sokszor az első nyúlon is. G. I.

Kuczorog vagy ácsorog a nyúl, midőn harmatszáradta előtt hajnalonként vagy napközben is utakon, tisztárokon, vagy székes kopár kaszálókon üldögél s magát fekvésbe nem veri.

Launés agár, mint elnevezése mutatja, olyan agár, melly ha kedve van a jogszebb futásokat teszi, de ha nines, csak kullog mint a komondor. G. I.

Leállott a nyúlról akkor mondják, mikor az agár már teljesen kimerítette minden erejét s tovább nem képes hajtani. G. I.

L e m a r a d t agár az, a mellyet fogadás vagy díjfutáson társa megvert. G. I.

L e m a r a d t róla az agár, ha egy bizonyos távolsáig húzza be ugyan a nyulat, de mielőtt elérné, lassanként mindig távolabb esik tőle. G. I.

L e s z á m l á l t a: e kifejezést csak ha kettőnél több agár fut, használják s azt jelenti, hogy a hátul futó agár egyenes hajtásban, a nélkül, hogy az első agár a nyulat érné, előbb elhagyja az előtte futó egy agarat, azután a másikat, harmadikat, míg végre az első agarat is. Csak győzős agár teszi: G. I.

L e j á r n i az agarat annyi, mint azt 3, 4, 5, 8, 10 napig egy folytában agarászni vinni, mindaddig, míg az teljesen ki nem merül s többé nem is fut. G. I.

M a k o g a nyúl, midőn az agarak nyaggatják. Makog az esteli húzódásnál történő párzáskor az erdei szalonka is.

M o h o s agár a sebes agarak legsebesbike, de csak az első kirohanásnál, de csak a septemberi, octoberi közel kelt nyulaknál. A mohos agár hihetlen sebeséggel megy fel a nyúlra, azon 3—4 fordít s ha eddig nem sikerült elkapása, többet nem éri a nyulat; azaz még egy ízben éri és pedig a végső perczeknél, mikor már a nyúl végvonaglásban van; akkor a mohos ismét nyilsebességgel hajt el minden agaron keresztül s nagy dicsőséggel többnyire zsinórba veszi fel a nyulat. Fiatal, tapasztalatlan agarász azt hiszi, hogy sebes és győzős agara van, pedig semmije sincs. G. I.

N y e r e g b e szorult azon agár, melly teljesen lefutotta telhetségét, erejét ha volt, ha nem volt, úgy gazdája szégyenére szokták mondani. G. I.

O r r á n viszi, orrozza a nyulat azon agár, melly nem éri, nem fordít ugyan a nyulon, de még is jó darabig csak egy lépés üres tért hágy maga s a nyúl között, más agarat pedig addig elébe nem ereszt, míg aztán végre nem vág a nyulon. Ezen orzó agár szokta a nyulat zsinórban felkapni. (Az ilyen agarat másképp piszkáló, srófoló, taszigáló agárnak is nevezik.) G. I.

P e e s e n y é s, nyúl fogó agár az, melly különösen ősszel, míg a nyúl gyöngye, egyre másra — később pedig válogatva s a javát eleresztve, hord peesenyt a konyhára. G. I.

P ó r á z azon vezeték-szija vagy zsinog, mellyre az agarakat fűzik. Egy póráz-agár, mi egy pórázra van fűzve. Kopóknál: póráz és fűzér vagy elkorcsitva: ezorka és kupli.

P o s i t i o a védhely, fekvés, hova az üzött nyúl menekülést keresve tart.

P u s k á z o t t, puskázik azon agár, melly a nyúl kiugrásánál — többnyire — nem hogy egyenes vonalban a nyúl után futna, de oldaltfelre veszi futása irányát, nem gondolva azzal, hogy ő sokszor épen ellenkező irányban fut, mint a nyúl. Ez rendesen megerőltetett s öreg agárral történik meg, gazdája siralomra méltó. G. I.

R e á hajlott a nyúl; azon esetet foglalja magában, midőn két agár egy távol kelt nyulat úgy hajt, hogy közöttük 50—100 lépés térkülönbség, a nyúl pedig előttük szintén 100—130 lépésre van; ekkor, ha a nyúl egy körfutást kezd meg, azon agárról, melly közelebb esik a nyúlhoz, azt mondjuk: reá hajlott a nyúl. G. I.

S e g i t ő agár az, melly a nálanál jobb agárnak legalább egy-két fordítást vissza tud adni. G. I.

Szálkás agár, kemény serteszőrű, tartós, többnyire erős, mérges és sebes agár.

Szélvágás (Schwunggal vágás) az, midőn az agár pillanat alatt széleseben felrohanva, vágja meg a nyulat. (Nadányi Imre.)

Sebes agár az, melly nem mindig győzős és a sebes s győzős agár közt levő tulajdonú agarak közt sebesebb és győzősebb. G. I.

Tapsi füles vagy bencze a nyúl tréfás neve, mint németül: Lampe.

Vágás, vágott, megvágta: általában véve e kitétel értelme a nyúl erejének legerősebb csonkítása. A vágás különben nem egyéb, mint az agárnak a nyúlhoz olly közeli felmenése és hozzáférközése, hogy egy bizonyos perczben képes egy szökés segítségével nyitott szájával a nyúlhoz kapni. Csak ha vág az agár, kaphatja el a nyulat; fordítások, érések, billentések sat. a nyulat még nem ölik meg. A vágás nem csak erejét veszi ki a nyúlnak, de egyszersmind képes azt lelkileg nagyban megzavarni, mi erejét szintén csökkenti. G. I.

Védagár, melly az elfogott nyulat társaitól elvevén, azt előlábaival lenyomja vagy ráfekszik s szétszaggatni nem enged. (Retter).

Verte a nyulat: általános kifejezése annak, hogy az agár érte, derekalta, fordította, billentette, vágta a nyulat. G. I.

Zsinórbán hajtott az agár akkor, ha történetesen egymás mellé esik két agár; ilyenkor — ha a két agár közt nagy különbség nincs — hol az egyik megy előbb a másiknál egy lépéssel, hol a másik s ezen huzalkodást nevezik zsinórbán hajtásnak. G. I.

Zsinórbán felkapta, midőn az agár a nyulat, a nélkül hogy fordítana rajta, egyenes vonalban mint laptát felkapja. G. I.

Jelentés.

A f. hó 28-án mint a kolozsvári versenyek harmadik napján tartandó ugrató versenyre július 1-ső napjáig 50 arany volt aláírva és az aláírási iven egész a verseny napjáig nyitva lesznek.

Páll Sándor
egyleti titkár.

Lóverseny határnapok.

Kolozsvár: július 26, 27., 28.
Székesfehérvár: aug. 23.

Nevezési zárnapok.

Jul. 22. — Kolozsvár: Hg Liechtenstein-díj (10. sz.)

Jul. 23. — Kolozsvár: Ugrató verseny. (10. sz.)

Jul. 25. — Kolozsvár: Vadászverseny. — Asszonyságok díja. (10. sz.)

Aug. 1. — Sz.-Fehérvár: az elegyversenyen kívül, a többire.

TARTALOM:

Sólmászat és gazella-vadászat Egyiptomban. — Szibériai vadászatok. — Németországi lóversenyek. — Nevezések. — Vadászmujszótár.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án legalább egy iven. Előfizetést elfogad a szet készítőség (Pest, Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10 for. 50 kr., félévre 5 for. 25 kr. ausz értékben. Az 1857-ik és 1858-ki évfolyamok teljes példánya még kapható.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1859. Nyomatott Emich Gusztávnál. Barátok tere 7. sz.